

2018-09-06

UPPSALA
UNIVERSITET

Institutionen för neurovetenskap

Vad händer när man stammar?

Vill du delta i forskningsstudie om muskelaktivitet och talrörelser?

Vid logopedprogrammet i Uppsala bedriver vi forskning för att förstå stamning, för att bättre kunna hjälpa de som upplever stamningsproblem. I tidigare studie har vi studerat muskelaktivitet i läpparna vid stamning. Resultaten börjar ge en tydligare bild av vad som faktiskt sker när man stammar på olika sätt. T.ex. att det verkar som att stamning kan uppstå både för att det är för mycket muskelspänning, på fel ställe, men också för att den muskelaktivering som behövs för tal inte riktigt kommer igång.

Dock är det fortfarande mycket som är oklart när det gäller vilken roll som tungan och stämband/svalget spelar. Dessa delar är ju dolda, och det blir därför ofta gissningar när man försöker förstå vad som sker. För att skaffa mer kunskap planerar vi två delstudier, en med fokus på tungan och en med fokus på stämband/svalg. Forskningshuvudman för projektet är Uppsala universitet, och ansvarig för studien är Per Alm, se kontaktuppgifter nedan.

Personer med stamning sökes

För studien söker vi dig över 18 år med tydligt hörbar stamning.

Om du är intresserad av att delta kan du anmäla intresse till någon av studierna eller till båda. Som tack för deltagandet får man ett presentkort á 200 kr (Ica) per delstudie, samt reskostnader (för resor utanför Uppsala). Vi försöker hitta tid som fungerar för dig.

Vi beräknar att varje delstudie kan ta totalt ca 45 minuter.

Delstudie om tungan

Denna delstudie utförs på BMC (Biomedicinskt centrum) i Uppsala. I korthet innebär den att en liten mätelektrod fästs mitt på tungan, med ett särskilt lim avsedd att användas i munnen och som används av bl.a. tandläkare. (Limmet är inte starkare än att man enkelt kan ta bort elektroden själv.) En mätelektrod fästs också på huden vid munnen och bakom öronen (med tejp). Elektroden visar hur musklerna aktiveras. Deltagarna får sedan göra vissa taluppgifter, som spelas in med video.

Delstudie om stämband/svalg

Denna delstudie utförs på logopedmottagningen på Akademiska sjukhuset i Uppsala. Undersökningen innebär att en tunn (ca 3 mm) ljusledande slang (fiberskop) förs in via ena näsborren, och filmar sedan ner mot struphuvudregionen.

Fiberskopi är en rutinundersökning vid mottagningen. Man kommer också få ett halsband med två mätelektroder vid struphuvudet, som genom huden registrerar stämbandens rörelser (s.k. elektrolottografi). Deltagaren får göra ett antal taluppgifter som spelas in.

På nästa sida finns ytterligare information om studien, med frågor och svar.

I arbetet med studien kommer studenter på avancerad nivå vid logopedutbildningen att medverka: Ronja Olsson, Sofie Grinde, Jessica Karlsson, Therése Brösemyr och Gustav Nordgren.

Personuppgifter

Dina svar och resultat kommer att hanteras så att inte obehöriga kan ta del av dem. Frågeformulär och inspelningar kommer att hanteras i kodad form, med kodnummer. Personuppgiftsansvarig är Uppsala universitet, och dina uppgifter kommer att behandlas i enlighet med GDPR. Kontaktperson för personuppgifter är Per Alm, se nedan. Resultaten från studien kommer så småningom att publiceras i forskningstidskrifter, men det kommer inte att vara möjligt att identifiera enskilda personer i sådana publikationer.

Fler frågor?

Har du frågor om forskningsprojektet är du välkommen att kontakta någon av försöksledarna, se nedan.

Intresseanmälan

Intresseanmälan görs enklast via webbformulär på denna länk, så snart som möjligt: <http://doit.medfarm.uu.se/kurt12409> (om du har problem med länken, kontakta Per, se uppgifter nedan).

Vi söker också personer som inte stammar, till s.k. kontrollgrupp. Tillfråga gärna bekanta som kan tänkas vara intresserade. De kan också anmäla intresse med länken ovan, eller kontakta Per Alm för ytterligare information.

Med vänlig hälsning

Per Alm
Forskare, Med. Dr.
Enheten för logopedi
Inst. för neurovetenskap
Box 593
751 24 Uppsala

per.alm@neuro.uu.se
018-471 47 43

Denna studie stöds av Stockholms Stamningsförening, en förening för dig som stammar eller av annat skäl är intresserad eller berörd av stamning. Föreningen finansierar ersättningen till deltagarna i studien (presentkort). Mer information om föreningen hittar du på www.stammardu.se

Frågor och svar, studien *Vad händer vid stamning?*

Hur hårt sitter elektroden på tungan?

Mätelektroden på tungan sitter inte särskilt hårt, utan du kan ta bort den när du vill t.ex. genom att skrapa tungan mot tänderna.

Medför undersökningarna obehag eller risker?

Ett visst obehag kan förstås upplevas av procedurerna, med applicering av elektrod på tungan, och med fiberskopi genom näsan. Men om du känner obehag och vill avbryta kan du göra det när du vill (påverkar inte ersättningen med presentkortet). Efter man haft elektroden på tungan är det vanligt att man känner en lite sträv punkt på tungans ovansida. Den försvinner av sig självt, normalt till dagen efter. Det finns rapporter om att limmet i sällsynta fall gett en allergisk reaktion, och användandet ska i så fall avbrytas. I studien används mycket lite lim, en liten droppe. Fiberskopin är en rutinundersökning vid mottagningen. Sammantaget bedömer vi att undersökningarna inte medför några särskilda risker.

Vad händer med det datamaterial som samlas in? Hur kommer resultaten att presenteras?

Dina svar och dina inspelningar kommer att behandlas så att inte obehöriga kan ta del av dem. Materialet samlas in för forskningsändamål, och resultaten planeras att publiceras i forskningstidskrifter och ev. andra vetenskapliga sammanhang. De kommer då att publiceras i sådan form att enskilda personer inte går att identifiera. T.ex. kommer inte bilder/video på ansiktet ingå, och om ljudinspelningar skulle ingå kommer det att vara begränsat till avsnitt med opersonligt innehåll, och rösten kommer att vara digitalt förvrängd för att undvika att inspelningen kan kopplas till viss person. När materialet analyseras och bearbetas kommer det endast identifieras med kodnummer, där namn och kontaktuppgifter finns på en lösenordsskyddad kodlista som förvaras separat.

Får jag ta del av resultaten?

Vid besöket kommer du att tillfrågas om du önskar ta del av rapporter om studierna. Du har alltid rätt att ta del av dina individuella data. Av resursskäl kan vi inte säkert utlova feedback om individuella resultat från analysen, men vår målsättning är att kunna ge det också. Om du längre fram har frågor om resultaten eller om dina data i studien kan du kontakta Per Alm, se kontaktuppgifter ovan.

Är intresseanmälan bindande, och kan jag ångra mig?

Intresseanmälan är inte alls bindande, och du kan när som helst ändra dig, även sedan studien påbörjats. Ditt deltagande är helt frivilligt och du kan när som helst välja att avbryta deltagandet. Om du väljer att inte delta eller vill avbryta ditt deltagande behöver du inte uppge varför, och det kommer inte heller att påverka din framtida vård eller behandling.

Kan mina resultat tas bort från studien, efter jag deltagit?

Ja, så långt det är praktiskt möjligt kommer vi att radera data och inspelningar om någon så önskar (undantag är t.ex. data som är publicerade i tidskrift). Normalt kommer de att förvaras i arkivskåp på Institutionen för neurovetenskap, Uppsala universitet, i minst 10 år. Informationen kommer att finnas i form av lösenordsskyddade datafiler.